

estones per l'abundància de dates i llocs que cita, però imprescindible pels estudiosos i pels que estiguin encuriolats en l'origen de la nostra dansa nacional. El seu objectiu, ambiciós però gens pretensions, és exposar el procés geogràfic i cronològic esdevingut entre finals del segle XIX i principis del XX, durant el qual la sardana agafà l'embranchida que l'ha fet arribar fins avui i que ni la dictadura franquista pogué aturar.

L'autor del llibre és l'historiador Pere Anguera, que malauradament va morir l'any passat a l'edat de 56 anys sense haver pogut veure publicada l'obra que aquí comentem. Nascut a Reus i llicenciat en geografia i història per la Universitat de Barcelona, va arribar a ser un gran especialista en la història del segle XIX, especialment del carlisme, dels orígens del catalanisme i de la seva ciutat natal. Ha deixat escrits una quarantena de llibres i monografies, com també centenars d'articles.

D'anècdotes, curiositats i citacions, relacionades amb la sardana i ocorregudes en diversos indrets de Catalunya, a cavall dels segles XIX i XX, al llibre n'hi ha per donar i per vendre. Fins i tot, la nostra vila hi treu el nas un parell de vegades. Una, quan esmenta que l'autor de la topografia mèdica de l'Escala fa constar en el seu informe de l'any 1883 que al poble hi era viu "el baile ampurdanés de la sardana". L'altra, ja en 1902, quan en referir-se al concurs de ballades de sardanes que es féu per la Festa de la Mercè a Barcelona, al Frontó Condal del carrer Balmes, cita com a un dels seus impulsors l'escalenc Lluís Sureda, el mateix que, poc temps després, hauria de crear la cobla Sureda, la primera que hi hagué a la ciutat.

Davant la dificultat de fer una selecció de la gran quantitat d'informacions que ofereix el llibre, a continuació, se n'exposen unes quantes agafades a l'atzar: el nom de la sardana està documentat per primera vegada a Olot el 1552; a mitjans segle XIX, la gent anava en massa d'un poble a l'altre, durant les festes majors, amb la voluntat de ser a la plaça a l'hora de les sardanes i no hi eren gens estranyes les batusses entre balladors de diferents pobles; la primera ballada d'una sardana llarga sembla documentada pels volts de 1884 a Torroella de Montgrí; l'estrena a Barcelona, l'any 1892, de l'òpera Garín del mestre Bretón, amb una escena en què es tocava una sardana donà a aquesta una gran popularitat; a partir de Garín, els empordanesos residents a Barcelona començaren a organitzar ballades de manera sistemàtica; l'inici de les ballades a El Vendrell, fou impulsat per un advocat i un oficial de duana menorquí; pels voltants de 1910, quan Salvador Dalí encara era un nen, el seu pare, que guardava a casa la tenora de Pep Ventura, organitzava ballades de sardanes al carrer, a Figueres, perquè la gent les ballés; l'any 1920, a la plaça de braus de les Arenes de Barcelona se celebrà un concurs sardanístic organitzat per l'agrupació de la Lliga Regionalista de la Creu Coberta, en la qual hi partici-